

28ste vergadering

Dinsdag 30 november 1999

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 135 leden, te weten:

Van den Akker, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Atsma, Augusteijn-Esser, Bakker, Van Baalen, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Van Blerck-Woerdman, Blok, Van Bommel, Bos, Brood, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Van Dijke, Dijkma, Dijkstal, Dittrich, Van den Doel, Duijkers, Duivesteijn, Eisses-Timmerman, Essers, Eurlings, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, Gortzak, De Graaf, Halsema, Hamer, Harrewijn, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hillen, Hindriks, Van der Hoek, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, De Hoop Scheffer, Kamp, Kant, Klein Molekamp, Van der Knaap, Kortram, Kuijper, Lambrechts, Leers, Luchtenveld, Marijnissen, E. Meijer, Th.A.M. Meijer, Melkert, Middel, Van Middelkoop, Mosterd, Nicolai, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Remak, Van 't Riet, Rietkerk, Rijpstra, Rosenmöller, Ross-van Dorp, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Schutte, Smits, Spoelman, Van der Staaij, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Timmermans, Vendrik, Verbugt, Verburg, Visser-van Doorn, Van der Vlies, Van Vliet, Voorhoeve, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries, Waalkens, Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wijn, Wilders,

De Wit, Witteveen-Hevinga, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en de heren Peper, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Korthals, minister van Justitie, mevrouw Jorritsma-Lebbink, vice-minister-president, minister van Economische Zaken, de heren Brinkhorst, minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, K.G. de Vries, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Borst-Eilers, vice-minister-president, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de heren Cohen, staatssecretaris van Justitie, Remkes, staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, en mevrouw Faber, staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

De Boer en Rouvoet, wegens ziekte;

Te Veldhuis, wegens ziekte, de gehele week;

Verhagen, wegens ziekte, voor onbepaalde tijd;

Albayrak, wegens verblijf buitenslands;

Kalsbeek en Valk, wegens verblijf buitenslands, ook morgen;

Koenders, De Haan, Udo, Ter Veer en Karimi, wegens verblijf buitenslands, de gehele week.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ingekomen is de volgende brief d.d. 25 november 1999:

“Geachte Voorzitter en Mede-Leden,

Met deze brief bericht ik u per 30 november afscheid te nemen van de Tweede Kamer. Ik doe dat met grote erkentelijkheid jegens u allen.

Als volksvertegenwoordiger heb ik negen jaar dagelijks met velen van u mogen samenwerken. Voorts heb ik vier jaar regelmatig vanuit vak K in uw midden verkeer. Verrijkt door beide periodes hoop ik het openbaar bestuur nu op andere wijze te dienen. Zoals u inmiddels weet, zal ik op 1 december tot de Raad van State toetreden.

Ik neem afscheid in dankbaarheid voor het vertrouwen en de vriendschap die ik in uw kring heb mogen ervaren. Ik ga van Binnenhof 1-a naar Binnenhof 1 en hoop velen van u dus nog vaak te zien.

Het ga u allen wel!

(w.g. J.J.C. Voorhoeve)“

(Applaus)

De **voorzitter**: Van dit ontslag is mededeling gedaan aan de voorzitter van het Centraal stembureau en aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Geachte collega Voorhoeve. Zeventien jaar lang hebben wij u op diverse plaatsen in diverse verantwoordelijkheden in de oude zaal en in deze vergadering meegemaakt. U bent in die zeventien jaar weinig veranderd, althans uiterlijk niet. U was een waardige Haagse heer en u bent dat nog steeds. U had geen

Voorzitter

opzien gebaard in het Den Haag van Couperus. Aan de architectonische restauratie van Den Haag, na die tijd soms, is de naam Voorhoeve dan ook sterk verbonden.

In uw karakter is er de continuïteit van een professorale uitstraling inclusief de verstrooidheid die er soms bij hoort. Zo schrijft u in uw brief dat u per vandaag afscheid van ons neemt en zou u dus eigenlijk nu niet meer in onze bankjes mogen zitten. Ik neem de vrijheid de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties mee te delen dat uw ontslag pas met ingang van morgen effectief wordt.

Onder al die uiterlijkheden gaat in uw hart veel bewogenheid schuil. Uw maidenspeech op 2 december 1982 betrof een moeilijk onderwerp, de kernbewapening. U sprak zelf van de trieste noodzaak daarvan. De eerste die u met die toespraak gelukwenste, was het toenmalige Kamerlid Klaas de Vries, die zei dat hij door die toespraak bedroefd was gestemd.

Vier jaar later werd u voorzitter van uw fractie in een periode waarin die verantwoordelijke functie niet alleen maar vreugde kon verschaffen. Datzelfde geldt voor uw ministerschap van 1994 tot 1998. U hebt u van de dilemma's van die jaren nooit gemakkelijk afgemaakt, integendeel. Juist op die momenten hebt u uw verantwoordelijkheid genomen. Uw idealisme bleef bewaard ondanks teleurstellingen en op uw eigen bescheiden wijze werd dat idealisme ook uitgestraald.

Wij hopen dat de publieke zaak, die van ons land en die van de wereld, van uw levenservaring en wijsheid zal kunnen blijven profiteren in de functie in de luwte, zoals vaak wordt gezegd, die u met ingang van morgen zult aanvaarden. Wij hopen u nog vaak op het Binnenhof en de Kneuterdijk te mogen ontmoeten. Een waardige Haagse heer met een groot hart, een waar sieraad voor onze democratie.

(Applaus)

De **voorzitter**: De overige ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de

Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Kant aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, over **sponsoring van politieke partijen naar aanleiding van uitspraken van de partijvoorzitter van de VVD (Netwerk van 23-11-1999)**.

Mevrouw **Kant** (SP): Mevrouw de voorzitter! Afgelopen donderdag kondigde de partijvoorzitter van de VVD aan dat zijn partij voor de volgende verkiezingscampagne aanzienlijk meer geld nodig heeft. Ik geloof zelfs dat hij het had over vijf keer zoveel. Omdat de VVD dat geld niet heeft, gaat zij op zoek naar sponsors in het bedrijfsleven. Het marktdenken begint bij deze partij wel erg ver door te slaan. Na de uitverkoop van allerlei overheids-taken aan de markt door Paars wil de VVD nu ook zichzelf uitleveren aan de markt. Ik zie het al voor me dat bijdragen van de VVD-fractie aan debatten hier in de Kamer eindigen met de zin: deze bijdrage is mede mogelijk gemaakt door... Vul maar in: bijvoorbeeld Shell. Er zijn genoeg voorbeelden uit het buitenland die ons leren dat wij niet de kant van sponsoring en giften van het bedrijfsleven aan politieke partijen op moeten. Kijk naar Italië, de Augusta-affaire in België en Labour dat gesponsord werd door een Formule 1-baas, om nog maar te zwijgen van Amerikaanse toestanden.

Hoeveel geld een partij bij de verkiezingen spendeert en waaraan, moet zij natuurlijk zelf weten. Waar het hier om gaat, is de vraag waar dat geld vandaan komt. Daarom heb ik de volgende vragen aan de minister. De vorige VVD-minister had geen problemen met sponsoring. Ik ben benieuwd wat deze minister in het algemeen vindt van sponsoring van politieke partijen door het bedrijfsleven. Wat vindt deze minister van de voornemens van de partijvoorzitter van de VVD om op zoek te gaan naar sponsors? Deelt hij de mening dat het risico van belangenverstrengeling en van

beïnvloeding van het politieke proces door het bedrijfsleven niet uit te sluiten is bij sponsoring? Waar ligt dan namelijk de grens tussen een partij een gunst verlenen en een partij gunstig stemmen? Tijdens de behandeling van de wet op de subsidiëring van politieke partijen heeft de SP voorgesteld om sponsoring van politieke partijen te verbieden. Op dat moment was daar geen meerderheid voor te vinden in de Kamer. Vindt de minister niet dat dit alsnog moet gebeuren? Kan de minister inzicht geven in welke mate er nu sprake is van sponsoring van politieke partijen door bedrijven?

Minister **Peper**: Mevrouw de voorzitter! Ik dank de geachte afgevaardigde mevrouw Kant voor haar vragen. Ik ga nu niet in op de aanleiding, maar verwijs naar de Wet subsidiëring politieke partijen die in deze Kamer en in de Eerste Kamer is aanvaard. Daarin is ruimte gelaten voor het geven van giften aan politieke partijen. Vanaf f 10.000 moet dat openbaar gemaakt worden. Nu is natuurlijk de vraag aan de orde in hoeverre je sponsoring kunt vatten onder het begrip "gift". Ik denk en hoop ook dat politieke partijen – ik zeg dit meer in het algemeen – buitengewoon voorzichtig zullen zijn met sponsoring. Bij sponsoring gaat het meestal om het vragen van een faciliteit. Ik heb het echter nooit anders meegemaakt dan dat men daar, hoe subtiel dat ook gaat, iets voor terug wil hebben. Ik noem een zekere naamsbekendheid, een betere maatschappelijke ligging en dergelijke. Ik zou die wijze van werken dus niet willen propageren, om het zacht uit te drukken.

In dit soort zaken is het het beste dat politieke partijen bij het aannemen van giften en wat dies meer zij grote openheid betrachten. Ik ben het met mevrouw Kant eens dat het gevaar van belangenverstrengeling bestaat. Ik heb echter geen aanwijzingen dat hiervan al op grote schaal sprake is. Als mij de informatie daartoe wordt verstrekt, wil ik dat trouwens wel eens nagaan. Ik ben eigenlijk van plan – dat is nu in gang gezet – om hier eens met de voorzitters van de politieke partijen over te spreken. Sponsoring houdt in dat er diensten worden verricht, maar ook dat er diensten als